

วัฒนธรรมความปกติใหม่ในสังคม: กรณีศึกษาจากเรื่องสั้นไทยร่วมสมัย¹

New Normal Life Culture in The Social: A Case Study from Contemporary Thai Short Stories

Received 23 October, 2024

Revised 2 December, 2024

Accepted 6 December, 2024

สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ²

Saharot Kittimahacharoen

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาการนำเสนอวัฒนธรรมความปกติใหม่ที่ปรากฏในสังคมไทยจากเรื่องสั้นในหนังสือ *สถาน ณ กาลไม่ปกติ* จำนวน 10 เรื่อง และเรื่องสั้นจากภาพจำนวน 2 เรื่อง ในหนังสือเฉพาะกิจของนิตยสาร a day ปีที่ 21 ฉบับที่ 241 ประจำเดือนกันยายน พ.ศ.2563 ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมความปกติใหม่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และมีอิทธิพลต่อนักเขียนมานำเสนอเป็นเรื่องสั้น โดยกล่าวถึงภาพการดำเนินชีวิตก่อนและหลังการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมความปกติใหม่ นักเขียนได้ใช้กลวิธีการสร้างเรื่องให้เห็นถึงความหลอน ความกลัว ความท้อแท้สิ้นหวัง การโยยหาและรื้อฟื้นความทรงจำ การถูกธรรมชาติหวงคืนความยุติธรรม รวมไปถึงการใช้ชีวิตแบบปกติใหม่ในยุคโควิด-19 ยังนำเสนอถึงสังคมทุนนิยม สังคมบริโภคนิยม รวมทั้งสังคมโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคมเมือง ด้านทัศนะของนักเขียนต่อวัฒนธรรมความปกติใหม่ คือ แนวคิดเรื่องการสร้างวินัย การควบคุมร่างกายของคนจากรัฐและสาธารณสุขโดยผ่านอำนาจและวาทกรรมเรื่องการสาธารณสุข โรคภัยไข้เจ็บ และทัศนะอีกประการหนึ่ง คือการนำเสนอความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น ความคิดเกี่ยวกับสังคมปัจเจกบุคคลผ่านเรื่องสั้นที่เป็นข้อมูลศึกษาด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมความปกติใหม่ เรื่องสั้นไทยร่วมสมัย สังคมไทย

¹บทความวิจัยนี้สรุปมาจากรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง *วัฒนธรรมความปกติใหม่ในสังคม: กรณีศึกษาจากเรื่องสั้นไทยร่วมสมัย* ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายจ่ายจากรายได้ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเภทมหาวิทยาลัย โดยสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง งบประมาณประจำปี ๒๕๖๔

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
saharot.k@ru.ac.th

Asst. Prof., Dr. Department of Thai and Oriental Languages, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University.

Abstract

This research article aims to study the presentation of the “new normal” culture emerging in Thai society, as depicted in 10 short stories from the book “Sathan Na Karn Mai Pokati” (*Place in an Abnormal Time*) and 2 short stories with accompanying pictures in an ad hoc publication of the magazine “*A Day*”, Year 21, Issue 241, September 2020. The findings reveal that the new normal culture influenced life during the COVID-19 outbreaks, inspiring the authors to portray, through these short stories, lifestyles before and after the emergence of this cultural shift. The authors use storytelling techniques to present themes of haunting, fear, despair, nostalgia, nature’s reclaiming of justice, and- the adaptation to a new normal lifestyle during the COVID-19 era.-The stories also critique capitalist and consumerist societies, as well as the effects of globalization on urban life. The authors view of the new normal culture reflects concepts of discipline, and control over individuals by governments and public health authorities, conveyed through discourse on health, illness, and injury. Another focus is on class disparity and individualism, explored through short stories that serve as study data.

Keywords: New normal culture, Contemporary Thai Short Stories, Thai society,

1. บทนำ

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2563 ถึงพ.ศ.2564 สังคมโลกต้องเผชิญกับวิกฤตโรคระบาดครั้งรุนแรงและยิ่งใหญ่ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของมนุษยชาติ เราจึงจำกันอย่างดีในชื่อของโรคระบาดนี้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 (COVID-19) โดยมาจากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่มีชื่อโคโรนา ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤตโรคระบาดรุนแรงครั้งนี้ เราจึงจำอย่างดีว่าเกิดภาวะการชะงักงันไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การดำเนินชีวิตของประชาชน (ศูนย์ข้อมูลมติชน, 2564 น.92-93) การเผชิญกับโรคร้ายนี้ทำให้ผู้คนเกิดความหวาดหวั่น ท้อแท้และหดหู่ เนื่องจากได้รับฟังข่าวสารตลอดจนการรับรู้ข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ อีกทั้งยังไม่มีวัคซีนที่จะ

ออกมารักษาหรือป้องกันความรุนแรงได้ ทำให้ต้องเผชิญสภาวะความหลอนและต้องดำเนินชีวิตภายใต้วัฒนธรรมแนวใหม่ที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตในช่วงวิกฤตโรคระบาด นั่นก็คือ วัฒนธรรมความปกติใหม่ วัฒนธรรมความปกติใหม่นิยามมาจากคำภาษาอังกฤษว่า New Normal (นิวนอร์มัล) คือรูปแบบและลักษณะการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนจากความปกติทั่วไปมาเป็นความปกติใหม่ ความหวาดกลัวจึงกลายเป็นที่มาของนักเขียนสร้างสรรค์วรรณกรรมขึ้น

วรรณกรรม คือ ภาพแทนของสังคมทำหน้าที่บันทึกภาพและบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม นอกจากนี้วรรณกรรมยังสัมพันธ์กับสังคม ขณะเดียวกันสังคมก็สัมพันธ์กับวรรณกรรม กล่าวคือ วรรณกรรมบันทึกเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านความคิดของนักเขียน และนักเขียนก็เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ดังนั้นเมื่อสังคมต้องเผชิญกับปัญหาหรือเหตุการณ์รุนแรงที่มีผลต่อมวลชน นักเขียนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมย่อมต้องได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วย วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นใน *สถาน ณ กาลไม่ปกติ* นี้ได้นำเสนอภาพแทนส่วนหนึ่งของลักษณะและวิถีการดำเนินชีวิตแบบความปกติใหม่ในสังคมเมืองในช่วงวิกฤตโรคระบาดรุนแรง ตัวละครในเรื่องสั้นหลาย ๆ เรื่องต่างแสดงถึงความหวาดผวา การตระหนักรู้ถึงโรคระบาดที่คุกคาม สร้างความหลอนให้เกิดขึ้นแก่ชีวิต ทำให้มีความน่าสนใจว่าท่ามกลางวิกฤตโรคระบาดที่รุนแรงควบคู่กันกับลักษณะและวิถีการดำเนินชีวิตแบบความปกติใหม่กับสังคมเมือง ในโลกแห่งความเป็นจริงผู้คนต่างกำลังหวาดผวา จึงเป็นที่มาของปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาว่าการนำเสนอภาพของการดำเนินชีวิตในสถานการณ์ที่ไม่ปกติของประเทศโดยผ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นที่ลงพิมพ์ในหนังสือ *สถาน ณ กาลไม่ปกติ* ว่าผู้เขียนได้นำเสนอผ่านวรรณกรรมเพื่อสะท้อนถึงวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมที่ต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตของโรคระบาดที่รุนแรงอย่างไรผ่านกลวิธีการนำเสนอของเรื่องสั้น

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับสังคมเมือง เนื่องจากรูปแบบวิถี การดำเนินชีวิตใหม่ (New Normal) คือการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมแบบใหม่ขึ้นมาในสังคม โดยเฉพาะสังคมเมืองในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นมหานครของศูนย์กลางความเจริญ นอกจากแนวคิดและทฤษฎีทางวัฒนธรรม สังคมเมืองแล้ว แนวคิดเกี่ยวกับเชื้อโรค ร่างกาย ความเจ็บป่วยรวมทั้งโรคโควิด-19 ซึ่งถือว่าเป็นคำสำคัญของงานวิจัยเรื่องนี้ก็เป็นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเช่นกัน

เมื่อกล่าวถึงคำว่าวัฒนธรรม วัฒนธรรมมีความหมายทั้งความหมายทั่วไปและความหมายเชิงวัฒนธรรมศึกษา สำหรับความหมายทั่วไปของวัฒนธรรมมีผู้ให้คำนิยามสามท่าน คือ พระยาอนุมานราชธน (2515) ปรีชา ช่างขวัญยืน (2560) และเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2563) สรุปว่า ความหมายของวัฒนธรรมหมายถึง รูปแบบลักษณะการดำเนินชีวิตที่เกิดขึ้นในกลุ่มคนและสังคมโดยจะต้องมีลักษณะที่ดำรง ก่อให้เกิดคุณค่าแก่สังคม วัฒนธรรมสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ขณะเดียวกันวัฒนธรรมยังบอกถึงความคิดความเชื่อและการปรับตัวของคนในสังคมเพื่อเลือกรับสิ่งที่ดีมีคุณค่าต่อชีวิตมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ส่วนวัฒนธรรมในความหมายเชิงวัฒนธรรมศึกษานั้นมีผู้ที่ศึกษาที่ควรกล่าวถึง เช่น สุริชัย หวันแก้ว (2547) อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2553) ความหมายของวัฒนธรรมศึกษาสามารถสรุปได้ว่า คือ ความสัมพันธ์กับปฏิบัติการที่สำคัญ ๆ มีการศึกษาวัฒนธรรมในเชิงประเด็นที่ศึกษาต่าง ๆ ทั้งมิติทัศน์ทางวัฒนธรรม วิธีวิทยาทางวัฒนธรรม ตลอดจนขยายไปสู่การศึกษาสิ่งที่ปฏิบัติจริงของมนุษย์หรือเรียกว่า ปฏิบัติการทางวัฒนธรรม (สุริชัย หวันแก้ว, 2547, น. 3-5) มากกว่าศึกษาวัฒนธรรมในเชิงรูปธรรมหรือนามธรรม วัฒนธรรมชาวบ้าน วัฒนธรรมราชสำนักแบบดั้งเดิมอีกต่อไปแล้ว เช่นเดียวกับอานันท์ กาญจนพันธุ์ (2553) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมในสังคมสมัยใหม่ คือ สังคมไทยในขณะนี้ไม่ได้ตกอยู่ในสังคมแบบทุนนิยม แต่เป็นส่วนหนึ่งของระบบโลกาภิวัตน์ อาจจะแฝงการครอบงำทางความคิดต่อการสร้างมายาคติและภาพแทนต่าง ๆ ที่พยายามจะเปลี่ยนความคิดนามธรรม ให้มีความหมายและคุณค่าของชีวิตผู้คนเป็นวัตถุหรือสินค้า นำไปสู่การลดทอนคุณค่ามนุษย์ เกิดการแปลกแยกในกลุ่มกลายเป็นคนอื่นในวัฒนธรรมของตนเองไป

ด้านสังคมเมืองและความเป็นเมือง มีงานวิจัยที่ศึกษาวรรณกรรมไทยในประเด็นสังคมเมืองและความเป็นเมือง เช่น อารียา หุติณทะ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง *ภาพลักษณ์สังคมเมืองในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัยระหว่างพุทธศักราช 2534-2536* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์เรื่องนี้อธิบายความคิดเกี่ยวกับสังคมเมืองที่ถูกจำกัดความเป็นสังคมที่มีความแปลกแยกและเต็มไปด้วยการแข่งขัน นอกจากนี้สิ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมเมืองคือ ภาพลักษณ์ของการเป็นสังคมทุนนิยม ขณะที่อัฐพล ส่งแสง (2545) ได้ศึกษาเรื่อง *ภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นไทยระหว่างพุทธศักราช 2538-2542* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อัฐพล ส่งแสง มองว่าหลัง พ.ศ.2536 สังคมเมืองในช่วงปี พ.ศ.2538-2542 ก็ยังเป็นสังคมเมืองที่เต็มไปด้วยปัญหาสังคมต่าง ๆ วิถีชีวิตของคนในเมืองหลวงที่ต้องเผชิญกับความเหลื่อมล้ำทางฐานะ

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งจากธรรมชาติ วัฒนธรรมที่ส่งผลให้ลักษณะการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไม่มีมาตรฐาน ต่อมา ฤทธิชัย ขำยัง (2552) ศึกษาหัวข้อ *วิถีเมืองในงานเขียนของปราบดา หยุ่น* วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฤทธิชัย ขำยัง มองว่าความเป็นเมืองในช่วงศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา มีความสัมพันธ์มากกว่าการบอกเล่าถึงปัญหาสังคมหรือการกล่าวถึงการเจริญเติบโตของเมือง และยังมีความสัมพันธ์ในเชิงวัฒนธรรมศึกษา นั่นก็คือ เรื่องของพื้นที่และอัตลักษณ์การแสดงความเป็นตัวตน วิทยานิพนธ์เล่มนี้ชี้ให้เห็นว่าความเป็นอยู่ของผู้คนในเมืองแสดงออกถึงความแปลกแยก การต้องการความอิสระต้องแลกกับการอยู่อย่างโดดเดี่ยว

ส่วนหนังสือที่ศึกษาเกี่ยวกับสังคมเมืองหรือความเป็นเมืองเท่าที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษามา เช่น สุรเดช โชติอุดมพันธ์ (2559) กับหนังสือชื่อว่า *อ่านเมือง เรื่องคนกรุง* สุรเดช โชติอุดมพันธ์ นำเสนอถึงมิติความหลากหลายของสังคมเมืองและความเป็นเมืองที่สะท้อนถึงปัจเจกบุคคล การที่เมืองอยู่ในกรอบของสังคมบริโภคนิยมทำให้ผู้คนต้องมีความดิ้นรนแข่งขันสูง การนำเสนอภาพมุมมองสังคมเมืองในงานของสุรเดช โชติอุดมพันธ์ ทำให้เข้าใจโครงสร้างของสังคมเมืองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถศึกษาต่อผ่านตัวบทเรื่องสั้นคัตสรรที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรณีศึกษาได้ ขณะที่งานที่ศึกษาเกี่ยวกับเมืองและความเป็นเมืองที่น่าสนใจอีกเรื่อง คือ ไพโรจน์ คงทวีศักดิ์ (2552) ได้ศึกษาและวิเคราะห์เรื่อง *เมืองโลก การบริโภค การต่อรอง สังคมวิทยาเมืองฉบับร่วมสมัย* ความน่าสนใจคือกล่าวถึงความรู้เกี่ยวกับความหมายและลักษณะการเติบโตของเมือง กำเนิดความเป็นมาของสังคมวิทยาเมือง วิวัฒนาการทางความคิดภายในแวดวงของสังคมวิทยาเมืองตั้งแต่ยุคเริ่มต้นมาจนถึงยุคปัจจุบัน เนื้อหาจะเน้นวิวัฒนาการทางความคิดที่มีลักษณะร่วมสมัย ความคิดเกี่ยวกับเมืองสามารถนำมาศึกษาวิเคราะห์กับเรื่องสั้นที่ผู้วิจัยศึกษาเพราะฉากในเรื่องสั้นส่วนใหญ่เน้นเรื่องสังคมเมือง

ด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเชื้อโรค ร่างกาย ความเจ็บป่วยและโควิด-19 นั้น ทวีศักดิ์ เผือกสม (2550) ได้ศึกษา *การแพทย์สมัยใหม่ในสังคมไทย เชื้อโรค ร่างกาย และรัฐเวชกรรม* ซึ่งพยายามชี้ถึงความคิดเรื่องของการแพทย์ของไทยรวมไปถึงเวชกรรมถูกสถาปนาและจัดวางภายใต้การขับเคลื่อนของรัฐ รัฐเข้ามากำหนดให้การแพทย์รองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จนเกิดความคิดขึ้นมาก็คือรัฐเวชกรรมที่เข้ามาควบคุมการแพทย์สมัยใหม่ในสังคมไทย ด้านชาติชาย มุกสง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง *ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของโรคระบาดในสังคมไทย* ต่อมาพิมพ์เป็นหนังสือชื่อว่า *จากปีศาจสู่เชื้อโรค: ประวัติศาสตร์การแพทย์กับโรคระบาดในสังคมไทย* งานวิจัยนี้ตอบคำถามต่อจาก ทวีศักดิ์ เผือกสม เกี่ยวกับความเป็นรัฐเวชกรรม นั่นก็คือ การกล่าวถึงโรค

ระบาดที่รุนแรงในสังคมไทยแท้จริงแล้วเชื้อโรคแฝงแฝงเข้ามากับผู้คนแล้วตั้งแต่แรก โดยอาจจะมาจากการตั้งถิ่นฐานระยะแรกก็อาจจะนำเชื้อโรคเข้ามาด้วย นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังศึกษาว่า เชื้อโรคมีการแพร่ติดต่อกันมาจากกิจกรรมของมนุษย์ และในยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารถูกย่อให้เล็กลง ประกอบกับการเดินทางโดยคมนาคมสะดวกสบาย สิ่งเหล่านี้ก็อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เชื้อโรคสามารถติดต่อได้รวดเร็วขึ้นได้

ด้านประเด็นโควิด-19 มีหนังสือที่ให้ความรู้หรือแนะนำที่น่าสนใจ เช่น นำชัย ชีววิวรรธน์ (2563) ศึกษาเรื่อง *COVID-19 โรคระบาดแห่งศตวรรษ* หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้ครอบคลุมเกี่ยวกับความจริงของมหันตภัยโรคร้ายซึ่งจะนำไปสู่มาตรการการหาวิธีป้องกัน เนื้อหาของหนังสือนอกจากจะกล่าวถึงลักษณะของโควิด-19 แล้วผู้เขียนยังให้ความรู้เกี่ยวกับการเข้ามาของโรคระบาด และเนื้อหาส่วนสำคัญที่จะเป็นทฤษฎีที่จะใช้ศึกษาวิเคราะห์ร่วมกับตัวบทเรื่องสั้นที่ผู้วิจัยจะนำมาศึกษาก็คือผลกระทบด้านต่าง ๆ ของโควิด-19 กับการรับมือโควิด-19 ข้อมูลตรงนี้จะนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับทัศนคติของนักเขียนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบ วิธีการรับมือกับโรคดังกล่าวนี้และนำมาเสนอถึงทัศนคติต่อโรคระบาดรุนแรงนี้

จากที่ผู้วิจัยรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังไม่มีงานเรื่องใดที่จะศึกษาเกี่ยวกับวิกฤตโรคระบาดที่รุนแรงหรือโควิด-19 มีเพียงงานของนำชัย ชีววิวรรธน์ที่กล่าวถึงโควิด-19 อย่างชัดเจน เนื่องจากขณะที่เกิด โควิด-19 นี้ยังไม่มีการศึกษาการเกิดขึ้นของโรค ส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่แนะนำแนวทางการป้องกัน มีเพียง *COVID-19 โรคระบาดแห่งศตวรรษ* ของนำชัย ชีววิวรรธน์ที่ให้ความรู้ในเชิงวิชาการเกี่ยวกับที่มาอย่างละเอียดขณะเดียวกันในวรรณกรรมก็ยังไม่มีการเขียนที่บันทึกนำเสนอสถานะที่ผู้คนตกอยู่ในความหลอกลอนของโรคร้ายนี้ นอกจากรวมเรื่องสั้น *สถาน ณ กาล ไม่ปกติ* ของนิตยสาร a day ปีที่ 21 ฉบับที่ 241 ประจำเดือนกันยายน พ.ศ. 2563 ที่พิมพ์เผยแพร่ออกมา ส่วนงานวิจัยด้านวรรณกรรมที่มีเนื้อหาแนวนี้นำมาศึกษาวิจัยนี้ก็ไม่พบเช่นกัน ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาและวิเคราะห์ถึงการนำเสนอภาพการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมแบบความปกติใหม่ในสังคมไทย โดยผ่านทัศนคติของนักเขียนไทยร่วมสมัย ทั้งนี้จะทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตในรูปแบบปกติใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมไทย นำไปสู่การปรับตัวเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่แบบวิถีใหม่

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบความปกติใหม่ผ่านภาพแทนจากเรื่องสั้น
2. เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของนักเขียนที่มีต่อวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบความปกติใหม่

4. วิธีดำเนินการวิจัย

1. สืบค้นและคัดสรรเรื่องสั้นที่นำเสนอภาพวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบความปกติใหม่จากหนังสือเฉพาะกิจของนิตยสาร a day ปีที่ 21 ฉบับที่ 241 ประจำเดือนกันยายน พ.ศ.2563 เรื่อง *สถาน ณ กาลไม่ปกติ*

2. สืบค้นทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม สังคม ความเป็นเมืองและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 (COVID-19) โดยผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักและการป้องกันโควิด-19 รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับเมืองและสังคมเมืองเข้ามาช่วยวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องสั้นที่นำเสนอภาพของโควิด-19

3. ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องสั้นที่คัดสรร คือ เรื่องสั้น 10 เรื่อง และเรื่องสั้นจากภาพ 2 เรื่อง กับทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์

4. เรียบเรียงผลการวิจัยโดยพรรณนาวิเคราะห์

5. ผลการวิจัย

5.1 การเกิดขึ้นของวัฒนธรรมความปกติใหม่

คำว่า “วัฒนธรรมความปกติใหม่” เป็นคำที่คิดขึ้นมาใช้แทนคำภาษาอังกฤษที่ว่า New Normal หรือในภาษาไทยใช้คำว่า ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากที่เคยปฏิบัติกันมา เดิมเรามีรูปแบบลักษณะการดำเนินชีวิตที่คุ้นเคยปกติ ต่อมาเมื่อผลกระทบจากบางอย่างทำให้แบบแผนตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ผู้คนมักคุ้นเคยอย่างปกติในสังคมจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตภายใต้มาตรฐานการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่ไม่คุ้นเคยจากเดิม นอกจากนี้รูปแบบการใช้ชีวิตในวัฒนธรรมความปกติใหม่ จะต้องอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการต่าง ๆ เช่น วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีการสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ ประชาชนจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบวิถีชีวิตแบบใหม่แทนการใช้รูปแบบวิถีชีวิตแบบเดิมที่เคยเป็นมาในอดีต (อึ้งรองศาสตราจารย์มาลี บุญศิริพันธ์ ในฝ่ายวิชาการ สถาพรบุ๊คส์, 2563, น. 210) ปัจจุบันคำว่า “วัฒนธรรมความปกติใหม่” ได้รับการบรรจุใน *พจนานุกรมศัพท์นิเทศศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา* ฉบับพิมพ์ พ.ศ.2566 น. 132-133 แล้ว

จากการศึกษาวัฒนธรรมความปกติใหม่ ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบและลักษณะการดำเนินชีวิตของวิถีความปกติใหม่หรือในบทความวิจัยนี้จะใช้ว่าวัฒนธรรมความปกติใหม่ ถ้าพิจารณาตามมาตรการของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มุ่งให้ความสำคัญคือด้านสาธารณสุข ด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านความบันเทิงมหรสพ และด้านธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเรื่องสั้นที่ผู้วิจัยศึกษาได้นำเสนอเพียงด้านสาธารณสุข ด้านธุรกิจ ด้านความบันเทิงมหรสพและด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันความเป็นวัฒนธรรมความปกติใหม่ที่พบเพิ่มเติมคือ การส่งเสริมให้ประชาชนทำงานอยู่ที่บ้าน หรือที่เรียกว่า Work From Home ตลอดจนธุรกิจด้านเครือข่ายคมนาคมหรือการทำธุรกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นวัฒนธรรมการบริโภคแบบใหม่ที่เข้ามาสู่สังคมไทยในระยะเวลาหนึ่งแล้วนั้นกลับมาแพร่หลายมากยิ่งขึ้น นับเป็น การตอกย้ำถึงการมีชีวิตในความปกติใหม่ที่ไม่ปกติอีกต่อไปของสังคมไทย

ความน่าสนใจของวัฒนธรรมความปกติใหม่นี้ นอกจากเป็นการดำเนินชีวิตตามแนววิถีใหม่ที่เข้ามาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมหลังความปกติใหม่ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่นำไปสู่การทำให้มีความเท่ากัน เกิดความเคยชินใหม่ ค่านิยมใหม่และวัฒนธรรมใหม่ ๆ เกี่ยวกับการใช้ชีวิตแล้ว ถ้าเรามองว่าวัฒนธรรมความปกติใหม่อีกมุมมองหนึ่งคือ การประกอบสร้างความรู้ชุดหนึ่งเกี่ยวกับการสร้างระเบียบวินัยให้แก่ร่างกายและการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยอาศัยแนวคิดของมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ที่มองว่าสังคมสมัยใหม่ถูกการครอบงำจากอำนาจเข้ามาควบคุม ซึ่งอำนาจนั้นมีผลต่อกลไกการสร้างวินัย มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) เปรียบอำนาจ การครอบงำนี้กับคุก โดยคุกคือสถานที่ที่กักขังผู้ที่กระทำผิด ไม่ให้ติดต่อกับผู้คนภายนอก มีการบริหารโดยกลุ่มคนที่ได้รับอำนาจเด็ดขาดซึ่งปราศจากการข้องเกี่ยวจากบุคคลภายนอก กลุ่มคนที่ใช้อำนาจเด็ดขาดกลุ่มนี้จึงอิสระพอที่จะควบคุมและกำกับให้กลุ่มคนที่อยู่ในคุกถูกทำให้เชื่อ รู้จักกฎเกณฑ์ระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่ตัวเอง เป็นแรงงานให้แก่สังคมหลังออกจากคุกได้ คำว่าระเบียบในที่นี้ไม่ใช่สัญลักษณ์ หากแต่เป็นระเบียบวินัยที่มุ่งไปที่ร่างกายตลอดจนพฤติกรรมการดำเนินชีวิต การสร้างวินัยเช่นนี้สามารถนำไปใช้ได้กับสถาบันอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คุกอาจจะเป็นโรงพยาบาล โรงเรียน สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลอีกด้วย วัฒนธรรมความปกติใหม่จึงเป็นเหมือนวินัยที่หน่วยงานหรือรัฐไว้ใช้ควบคุมคนให้อยู่ในความเป็นระเบียบ ประชาชนจึงต้องปฏิบัติตามเพราะถ้าไม่ปฏิบัติตามก็จะมีบทลงโทษ และก็ต้องมีประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยที่ต่อต้าน การต่อต้านก็คือ การไม่เชื่อฟัง ไม่ปฏิบัติตามนำไปสู่การขัดขืนอำนาจของหน่วยงานหรือรัฐที่สร้างขึ้นมาจากผ่านวัฒนธรรมความปกติใหม่นี้

5.2 ความปกติใหม่กับ “ความไม่ปกติ” ของสังคมในทัศนะของนักเขียน

เรื่องสั้นชุด *สถาน ณ กาลไม่ปกติ* จากนิตยสาร a day ปีที่ 21 ฉบับที่ 241 ประจำเดือนกันยายน พ.ศ. 2563 มีเรื่องสั้น 10 เรื่องและเรื่องสั้นจากภาพจำนวน 2 เรื่อง ได้นำเสนอรูปแบบและวัฒนธรรมความปกติใหม่ในสังคมเมือง มีลักษณะการนำเสนอแนวทางการปฏิบัติที่มาจาก

หน่วยงานราชการออกมาควบคุมหรือมีผลบังคับใช้ หากแต่วิถีการดำเนินชีวิตของตัวละครในเรื่องสั้นที่ศึกษา กลับนำเสนอในลักษณะภาพตรงข้าม ซึ่งดูเหมือนสวนทางกับวัฒนธรรมความปกติใหม่ที่ออกมาเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตาม เพราะในทัศนะของนักเขียนนำเสนอเรื่องสั้นสื่อถึงลักษณะความไม่ปกติที่เป็นผลมาจากการใช้ชีวิตตามวัฒนธรรมความปกติใหม่ ซึ่งภาพนำเสนอของเรื่องสั้นที่เป็นข้อมูลศึกษานี้กำลังแสดงออกถึงสภาวะความหลอนของคนในสังคมเมืองที่กำลังเผชิญกับศัตรูที่มองไม่เห็น โดยถ่ายทอดจากจินตนาการและความเป็นจริงในสังคมผ่านทัศนะของนักเขียนไม่ใช่การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมความปกติใหม่แต่อย่างใด

5.2.1 การลือกตาวนและเคอร์ฟิวกับการควบคุมวินัยพฤติกรรม

ตามที่มีรัฐมีมาตรการการควบคุมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เช่น การประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 การออกประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่องการสั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราว ตลอดจนมาตรการการป้องกันอื่น ๆ ผู้เขียนเรื่องสั้นได้นำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับมาตรการการควบคุมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เหล่านี้มาสร้างเรื่องอย่างน่าสนใจ ตรงกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสังคม แต่เมื่อผู้เขียนสร้างเป็นเรื่องเล่าจำเป็นต้องมีศิลปะในการเล่าเรื่องผ่านจินตนาการ นำเสนอถึงทัศนะของนักเขียนที่มองสังคมผ่านวรรณกรรม นักเขียนหลายคนมองว่าก่อนการเกิดขึ้นหรือหลังการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมความปกติใหม่ มาตรการหนึ่งที่รัฐนำมาใช้กับการควบคุมไม่ให้เชื้อโรคแพร่ระบาด นั่นก็คือ การลือกตาวนและเคอร์ฟิวหรือเรียกกันว่า อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ ตัวอย่างเรื่องสั้นเช่นเรื่อง *Watch from Home* ของธนาชาติ ศิริภัทรราชัย ตัวละครเชื่อว่าสุขภาพได้แต่ครุ่นคิดถึงว่ารัฐออกมาประกาศการลือกตาวนและเคอร์ฟิวนั้น ทำให้เธอที่กำลังอยู่ในภาวะเพ็งยุติความสัมพันธ์กับคนรักไม่สามารถทำกิจกรรมอื่นใดเพื่อชดเชยความทุกข์ครั้งนี้ได้เลย

การรับรู้ของประชาชนเมื่อตอนที่รัฐออกมาประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เพื่อควบคุมสถานการณ์โรคระบาด ประชาชนรับรู้แต่ว่าห้ามออกจากบ้านในเวลาที่กำหนด งดกิจกรรมการรวมกลุ่ม ก็ทำให้เกิดความรู้สึกกดดัน และเมื่อมีความกดดันมากขึ้นจากการถูกรัฐควบคุม สร้างวินัย ทำให้ประชาชนเชื่องเนื่องมาจากเพราะความหลอนและความหวาดกลัวต่อสถานการณ์โรคภัย แต่ก็ประชาชนบางส่วนที่พยายามต่อต้านโดยขัดขืนกระบวนการสร้างวินัยทางร่างกายผ่านอำนาจของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับ มิเชล ฟูกูต์ (Michel Foucault) กล่าวว่า ที่ใดมีอำนาจที่นั่นย่อมมีการต่อต้านและขัดขืน (สายพิณ ศุพุทธรมงคล, 2545, น. 23) เช่นตัวละคร “คุณ ในเรื่อง -คุณพยายามแล้ว ของคงเดช จาตุรันดรัศรี ที่ เป็น

ภาพแทนของประชาชนที่อยู่ในกระบวนการที่รัฐพยายามทำให้เชื่องโดยการสร้างวินัยผ่านการควบคุมร่างกาย แต่เขาก็พยายามต่อต้านและขัดขึ้นอำนาจที่รัฐสถาปนาผ่านการล็อกดาวน์และเคอร์ฟิว

อย่างไรก็ตามการที่ต้องใช้ชีวิตอยู่แต่ภายในบ้านจนไปถึงห้องพักสุดหรืออย่างคอนโดมิเนียม แม้จะเป็นวิถีการดำเนินชีวิตแบบสังคมเมืองที่ถูกมองว่าฟุ่มเฟือย แต่ก็ยังเป็นพื้นที่ส่วนตัวและเป็นพื้นที่ของครอบครัว ในเรื่องสั้น *ห้วนอนปลายเท้า* ของ จิรัฏฐ์ ประเสริฐทรัพย์ ผู้เขียนได้สร้างตัวละครโอฬารให้เป็นภาพแทนชนชั้นกลางที่มีความมุ่งมั่นจะสร้างครอบครัวร่วมกับภรรยาและลูกชายของเขาวัยหกปี เป็นเหตุให้แม่ยายไม่ชอบโอฬารเพราะแม่ยายได้วางแผนชีวิตให้กับลูกสาวของเธอไว้แล้ว หลังแต่งงานโอฬารเข้ามาอาศัยกับแม่ยายของเขา แต่ก็ได้รับการดูถูกต่าง ๆ นานา จนโอฬารได้ไปกู้เงินเพื่อซื้อคอนโดมิเนียมและพาภรรยากับลูกย้ายไปอยู่ที่นั่นแทน หลังเกิดวิกฤติโรคระบาดไวรัสโควิด-19 สถานะความเป็นอยู่ของโอฬารและครอบครัวก็เริ่มมีปัญหามากขึ้น ครอบครัวของโอฬารจึงได้กลับมาอาศัยอยู่กับแม่ยายอีกครั้ง ทำให้แม่ยายตั้งข้อรังเกียจลูกเขยมากยิ่งขึ้น แม้การล็อกดาวน์และเคอร์ฟิวจะเป็นมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในระดับแรก หากทัศนคติของ จิรัฏฐ์ ประเสริฐทรัพย์ ผู้เขียนเรื่องสั้น *ห้วนอนปลายเท้า* ก็มองว่าเป็นการกักขังไม่ให้ผู้คนออกจากบ้านได้อย่างสะดวก ถึงรัฐจะอนุโลมให้ประกอบกิจกรรมบางอย่างได้ก็ตาม

ทั้งนี้การ “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” ซึ่งรวมถึงการล็อกดาวน์ เคอร์ฟิว แม้จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะระงับไม่ให้เชื้อไวรัสแพร่กระจาย แต่ในความคิดของผู้คนในสังคมเมืองที่ต้องออกมาทำงานข้างนอกหรือที่เรียกว่าใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากกว่าส่วนตัว กลับเข้าใจว่าการ “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” เหมือนถูกกักขังในคุก การฝ่าฝืนรวมไปถึงการรู้สึกถูกกดดันจึงกลายเป็นอารมณ์ด้านลบที่สะสมและอาจจะนำไปสู่ความเครียดขึ้นได้ ตัวละครในเรื่องสั้นที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะนี้และทำให้เกิดความเครียด ส่วนใหญ่เป็นตัวละครในเรื่องสั้นที่นำเสนอถึงชีวิตคนวัยหนุ่มสาวทั้งที่เป็นคู่รักหรือกำลังสร้างครอบครัวกัน ดังมุกกับไอ้ในเรื่องสั้น *ขอโทษ* ของอูรดา โควินท์ เป็นภาพแทนนำเสนอถึงปัญหาของชีวิตคู่ท่ามกลางการล็อกดาวน์และเคอร์ฟิวอย่างน่าสนใจ มุกเป็นแม่ค้าขายของออนไลน์รวมทั้งเป็นแม่บ้านในเวลาเดียวกัน ส่วนไอ้สามีของมุกเป็นนักดนตรีจึงใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากกว่ามุกซึ่งเป็นทั้งแม่บ้านและแม่ค้าและมักใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ส่วนตัวเมื่อไอ้ไม่มีงานดนตรีเข้ามาประกอบกับอยู่ในช่วงมาตรการทางสาธารณสุข คือห้ามประชาชนออกนอกบ้าน ไอ้จึงเข้ามาในพื้นที่ส่วนตัวของมุก สร้างภาวะความเครียดให้กับมุก

บางครั้งการล็อกดาวน์และเคอร์ฟิวไม่มีมาตรการการรองรับการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคมเมือง เหมือนตัวละครในเรื่องสั้นเรื่อง *ความขึ้นสัมพันธ์ต่างหากที่เป็นตัวแบ่งฤดูกาล* มิใช่ข้อมูลตามที่เขาหลงกลวง ของภู กระดาษ ผู้เขียนกล่าวถึงตัวละครชายที่ทำงานเป็นผู้ใช้แรงงานในบริษัทแห่งหนึ่งกำลังท้อแท้และสิ้นหวัง หดหนทางในการนำพาชีวิตและครอบครัวได้อีกต่อไป เพราะภรรยาของเขาประสบอุบัติเหตุ กลายเป็นบุคคลที่นอนป่วยเรื้อรัง แม้ตัวละครชายจะแสดงความซื่อสัตย์ต่อการเป็นผู้ใช้แรงงานที่บริษัทนี้ แต่เมื่อเกิดโรควิบัติร้ายแรงขึ้น บริษัทได้ล็อกดาวน์และไม่สนใจชะตากรรมของผู้ใช้แรงงานอย่างเขา เช่นเดียวกับทัศนคติของนักเขียนบางคน ที่มองว่าการล็อกดาวน์และเคอร์ฟิว คือ การบริหารจัดการของรัฐที่ไม่ถูกวิธี หากแต่ใช้มาตรการการล็อกดาวน์และเคอร์ฟิวเป็นแนวทางป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 แทนการสรรหาวัคซีนที่ดีมีคุณภาพมาให้ประชาชน ดังที่ อุทิศ เหมะมูล นำเสนอไว้ในความคิดเห็นของนักเขียนในเรื่องสั้น *คนที่ไม่ใช่* ยังไงก็สังหารจอมทัพอัศวินไม่ได้ อุทิศ เหมะมูลมองว่า การรณรงค์ให้ประชาชนพยายามป้องกันตัวเองด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งในช่วงเวลานี้รัฐควรจัดหาวัคซีนมาบริการประชาชน แต่รัฐให้ความสนใจนโยบาย “การ์ดอย่าตก” และ “สแกนไทยชนะ” ประกอบกับการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ มากกว่า จนในที่สุดโรคโควิด-19 ก็กลับมาระบาดอีกครั้งหนึ่ง

5.2.2 ด้านสาธารณสุขกับวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมเมือง

เมือง คือ ชุมชนขนาดใหญ่มีประชากรที่แออัดยัดเยียด ความเจริญทางด้านวัฒนธรรมทั้งวัตถุและแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ดูเหมือนจะตรงกันข้ามกับจิตใจ กล่าวได้ว่าการดำรงชีวิตอยู่ในเมืองอยู่กันแบบ ต่างคนต่างอยู่ไม่ข้องเกี่ยวกับ ภาพที่นำเสนอจากเรื่องสั้นจึงสะท้อนว่าเดิมวิถีการดำเนินชีวิตของคนในเมืองมีลักษณะแบบปัจเจกบุคคลอยู่แล้ว เมื่อพบกับวัฒนธรรมความปกติใหม่ในลักษณะการมีระยะห่างในการใช้ชีวิตร่วมกัน การป้องกันระวังตามมาตรการต่าง ๆ เช่น การดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับการล้างมือที่นำเสนอถึงความกลัวต่อการเสี่ยงสัมผัสเชื้อโรค ก็ยิ่งทำให้คนในเมืองต่างคนต่างอยู่ เพื่อป้องกันตัวเองกันมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้มีเรื่องสั้นบางเรื่องที่คุณเขียนได้นำเสนอการปฏิบัติตามหลักการป้องกัน เช่นเรื่องสั้น *ความไม่ปรากฏ* ของอารยา ราษฎร์จำเริญสุข กล่าวถึงสุขอนามัยการป้องกันผ่านการใช้หน้ากาก นอกจากนี้ยังมีเรื่องสั้นที่สร้างมาจากการเล่าจากภาพดังเช่นเรื่อง *NO GOOD NEW* โดยผู้เขียนใช้นามปากกาว่า Tuna Dunn (ตุลยา ตุลย์วัฒนจิต) ได้สื่อถึงชายผู้หนึ่งได้ยินเสียงโทรศัพท์เคลื่อนที่ดังออกมาจากชอกกระเป๋ากางเกง จึงหยิบขึ้นมา พร้อมกับมีสิ่งแปลกปลอมที่มีลักษณะคล้ายเมือกสีดำกระโจนจากโทรศัพท์จนคลุมไปตามร่างกายของชายหนุ่มผู้เคราะห์ร้าย

นอกจาก “เมือง” จะสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในเมืองดังที่ผู้วิจัยกล่าวแล้ว ในอีกด้านหนึ่ง “เมือง” ยังสัมพันธ์กับความเป็นโลกาภิวัตน์ ไพโรจน์ คงทวีศักดิ์ (2560, น. 50-51) กล่าวถึงสภาพของเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ว่า โลกาภิวัตน์ คือ กระแสการพัฒนาสังคมที่มีส่วนเชื่อมความสัมพันธ์สังคมในระดับโลกให้เข้าถึงกันได้โดยง่าย ด้วยเพราะความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้ความห่างไกลของพื้นที่หรือการเข้าไม่ถึงข่าวสารของสังคมไม่เป็นอุปสรรคอีกต่อไป เมืองในยุคโลกาภิวัตน์เป็นการย่อโลกทั้งหมดให้เล็กลงและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้เรามีความรู้สึกว่าความห่างนั้นจะใกล้ไกลเพียงใดก็สามารถเข้าถึงได้ทั้งหมด ทั้งนี้วัฒนธรรมความปกติใหม่ที่นำเสนอในเรื่องสั้นที่ศึกษามีการกล่าวถึงลักษณะความเป็นธุรกิจผ่านมาทางสังคมทุนนิยมและวัฒนธรรมการบริโภคนิยมด้านสื่อดิจิทัล รวมทั้งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้วย

เรื่องสั้นที่ผู้วิจัยศึกษาส่วนใหญ่นำเสนอภาพวิถีการดำเนินชีวิตของคนในเมืองเมื่อต้องเผชิญทั้งก่อนและหลังการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมความปกติใหม่ จากการศึกษาเรื่องสั้นพบว่ามีเรื่องสั้นที่กล่าวถึงความหมายของเมืองกับวิถีการดำเนินชีวิตในวัฒนธรรมความปกติใหม่ที่น่าสนใจ กล่าวคือวิถีการดำเนินชีวิตของตัวละครในเรื่องสั้นสอดคล้องกับความเป็นสังคมเมืองสมัยใหม่ที่เน้นระบบทุนนิยมและความเป็นโลกาภิวัตน์ ซึ่งสังคมระบบทุนนิยมไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะแต่สังคมอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคน แต่ยังเกิดขึ้นกับสังคมเมือง การทำงานแบบเสมือนเครื่องจักรไม่มีวันหยุดพักของแรงงานคน เพื่อให้มีรายได้เข้าสู่เจ้าของทุนหรือกิจการร้านค้า ทำให้เวลาว่างหรือวันว่างของผู้ใช้แรงงานไม่เคยปรากฏในระบบการทำงานของสังคมทุนนิยมเลย นอกจากนี้สิ่งที่น่าสนใจในระบบสังคมทุนนิยมอีกประการหนึ่ง คือ การผลิตสินค้าออกมาเพื่อนำไปขายต่อในท้องตลาด ลูกจ้างที่ผลิตสินค้าจะมองว่าสิ่งที่ตัวเองผลิตมีสภาพเป็นเพียงสินค้า ไม่ได้มีความผูกพันกัน เพียงแต่มาทำหน้าที่ผลิตสินค้าตามความต้องการของนายจ้างและก็ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงิน ส่วนสินค้านั้นก็เป็นของนายจ้าง (ขุติมา ประภาสวุฒิสาร, 2556, น. 61) โดยรายละเอียดมีดังนี้

ก. สังคมทุนนิยมกับการดำเนินชีวิตในความปกติใหม่

เมื่อก้าวถึงระบบสังคมทุนนิยม ประเด็นที่น่าสนใจ คือ สังคมอุตสาหกรรมที่ผุดขึ้นอย่างมากมายในสังคมเมืองหรือสังคมทุนนิยมนั้นส่วนหนึ่งมาจากการหลั่งไหลเข้ามาของแรงงาน ทั้งแรงงานข้ามชาติและแรงงานคนไทยด้วยกัน ทำให้เกิดการเติบโตในการผลิต การค้าขายในโรงงาน บริษัท ลักษณะของสังคมทุนนิยมมักมองทุกอย่างเป็นสินค้า มีราคา ประกอบกับความเป็นสังคมอุตสาหกรรมด้วยแล้วก็มองว่าคนคือเครื่องจักรประเภทหนึ่ง ทำงานตรงเวลา เลิกงานตรงเวลา เมื่อถึงเวลาทำงานทุกคนนั่งประจำที่ ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเองไป ภาพของการทำงานแบบพร้อมเพรียงเปรียบเสมือนเครื่องจักรกลที่ทำหน้าที่ผลิตสินค้าขึ้นต่อขึ้นอย่างไม่หยุดนิ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของชนชั้นนายทุนที่ว่าจ้าง เจมส์ ฟูลเชอร์ (James Fulcher) ให้ความหมายลักษณะการทำงานแบบนี้ว่าจะถูกนายจ้างควบคุมอย่างเข้มงวด รวมไปถึงการทำงานแบบสังคมทุนนิยมจะทำให้เกิดงานแบบใหม่ที่ทำต่อเนื่องอย่างมีระเบียบวินัย (เจมส์ ฟูลเชอร์ แปลโดย ปกรณ์ เลิศเสถียรชัย, 2563, น. 19)

ถ้าเราพิจารณาภาพของการเอารัดเอาเปรียบ การกดขี่แรงงานตลอดจนนำเสนอถึงความเลวร้ายของชนชั้นปกครองและชนชั้นนายทุนที่ไม่สนใจชีวิตความเป็นอยู่ของชนชั้นแรงงาน มุ่งแต่เอาผลผลิตและกำไรผ่านทศณะของนักเขียน กล่าวได้ว่า ภู กระดาษ คือ นักเขียนที่ได้

ถ่ายทอดเรื่องราวของความแร้นแค้นโดยเฉพาะสังคมทุนนิยมแบบ “คนกินคน” หรือสังคมที่ขูดรีดขูดเนื้อประชาชน และยังมุ่งใช้ให้ประชาชนเป็นบันไดเพื่อให้ชนชั้นปกครองและชนชั้นนายทุนมีความเป็นอยู่แบบสุขสบายอย่างไม่เคียดร้อน ดังที่มาร์กซ์กล่าวไว้ว่า สังคมระบบทุนนิยมนั้นแม้จะประกอบด้วยชนชั้นหลัก คือ ชนชั้นนายทุนกับชนชั้นแรงงาน แต่ก็ยังมีชนชั้นอื่น ๆ ที่แทรกอยู่ด้วย (เก่งกิจ กิติเรียงลาภ, 2561, น. 78) ทศขณะนี้อยู่ในเรื่องสั้น *ความขึ้นล้มพัทธ์ต่างหากที่เป็นตัวแบ่งฤดูกาล มิใช่อุณหภูมิตามที่เขาลอกหลวง* เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นการเสียดสีภาพของชนชั้นปกครองรวมทั้งชนชั้นนายทุนท่ามกลางโรคระบาดที่มาเยือนได้อย่างชัดเจนและตรงไปตรงมาอย่างที่สุด ภู กระดาษ ถ่ายทอดความเห็นแก่ตัวในระบบสังคมทุนนิยมที่เห็นแก่ผลผลิตและกำไร รวมทั้งประโยชน์ที่ชนชั้นปกครองและชนชั้นนายทุนจะได้รับ โดยไม่ได้คำนึงถึงความเห็นอกเห็นใจหรือการช่วยเหลือชนชั้นแรงงานในเวลาที่เหมาะสมความทุกข์ร้อนจากโรคระบาด ดังที่ผู้เขียนเรื่องสั้นถ่ายทอดไว้ตอนต้นเรื่องเกี่ยวกับการเอารัดเอาเปรียบของชนชั้นดังกล่าวก่อนที่โรคระบาดจะแพร่เข้ามาสู่เมืองต่าง ๆ ภายใต้การปกครองของพระเจ้าสามห้า

ขณะที่เรื่องสั้นเรื่อง *ดอกไม้ ประตุ แจกัน ดินทราย ต้นไม้ใหญ่* ของฉัตรวิเสณธนิสศักดิ์เล่าถึงเรื่องราวของหญิงสาวคนหนึ่งที่มีอาชีพเป็นผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์ โฆษณามิวสิควิดีโอ เมื่อวันหนึ่งไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดทั่วประเทศ หน้าที่ที่เธอรับเป็นผู้ช่วยผู้กำกับของกองถ่ายแห่งหนึ่งต้องยกเลิกกองถ่ายไป ทีมงานต่างก็ต้องแยกย้ายกันไปตามทางชีวิตของแต่ละคน เธอจึงต้องเดินทางกลับมายังจังหวัดบ้านเกิดของตัวเอง มาพบกับความทรงจำสมัยที่เธอยังเป็นเด็กพร้อมกับพ่อและย่า ทำให้เธอได้ทบทวนความทรงจำอะไรหลายอย่างที่หล่นหายไปท่ามกลางระบบสังคมทุนนิยมที่มีต่อการดำเนินชีวิตของเธอ และเรื่องสั้นเรื่อง *นั่นคือแมงกะพรุนหรือโคมไฟที่ห้อยย้อย* ของ อ้อมแก้ว กัลยาณพงศ์ ผู้เขียนได้วิพากษ์ระบบสังคมทุนนิยม โดยเรื่องสั้นเล่าถึงบรรยากาศภายในบาร์แห่งหนึ่งมีตัวละครต่างสนทนาลงถึงปัญหาบ้านเมือง ตลอดจนเศรษฐกิจหลังสถานการณ์โควิด-19 ที่กำลังเริ่มคลี่คลายลง รัฐมีการผ่อนปรนมาตรการที่มีการคุมเข้มให้คลายลงในรอบ 2 ร้านอาหารตลอดจนสถานแหล่งบันเทิงจึงสามารถเปิดให้บริการได้ตามปกติ จนไปถึงระบบสังคมทุนนิยมได้มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของตัวละครในเรื่องสั้นทั้งด้านธุรกิจและชีวิตส่วนตัว

ข. วัฒนธรรมบริโภคนิยมกับชีวิตปกติใหม่

เมื่อสังคมทุนนิยมถูกนิยามว่าเป็นสังคมที่อธิบายด้วยคำว่า ต้นทุน กำไร ผลประโยชน์ การทำงานที่ไร้ความมีชีวิตชีวาของจิตใจเพื่อตอบสนองชนชั้นปกครองและชนชั้น

นายทุน สังคมนิยมได้พัฒนาไปพร้อมกับการบริโภคนิยมในเวลาเดียวกันด้วย เพราะมีความเกี่ยวข้องกันในการผลิตสินค้า การจับจ่ายซื้อสินค้า การบริโภคเป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในเมืองหรือมหานครใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นห้างสรรพสินค้า มอลล์ ดังนั้นการบริโภคในเมืองหรือมหานครใหญ่นี้จะควบคู่ไปกับการพักผ่อนหย่อนใจของผู้บริโภคอีกทางหนึ่งด้วย (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2558, น. 44-45) ทั้งนี้กิจกรรมด้านวัฒนธรรมการบริโภคคือระบบการกระตุ้นตอบสนองความพึงพอใจผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมืองหรือสังคมนิยม ผ่านการครอบครองวัตถุหรือการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนผ่านวัตถุหรือสินค้า

ในด้านการนำเสนอวัฒนธรรมบริโภคนิยมกับการดำเนินชีวิตแบบปกติใหม่นี้กล่าวได้ว่า สังคมหลังความปกติใหม่มักจะพบว่าเมื่อประชาชนถูกจำกัดให้ออกจากบ้านน้อยที่สุดเพื่อป้องกันการไปได้สัมผัสถูกเชื้อโรค การแสวงหาความสุขคงไม่พ้นการทำกิจกรรมเพื่อความผ่อนคลายหรือความบันเทิง เช่น การชมภาพยนตร์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต การชมรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ ผ่านระบบดิจิทัล เรื่องสั้นที่นำเสนอถึงชีวิตปกติใหม่ของตัวละครนี้ นักเขียนได้นำเสนอถึงทัศนะเกี่ยวกับวัฒนธรรมบริโภคนิยมใหม่ควบคู่กับการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่อย่างน่าสนใจ เช่น การมีช่องทางการติดต่อในสังคมออนไลน์ การได้ใช้บริการชมภาพยนตร์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เหล่านี้ล้วนเป็นการบ่งบอกถึงตัวละครมีสถานะที่สามารถจับจ่ายใช้สอยเพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภคในฐานะสื่อสร้างสุขได้ โดยเฉพาะธุรกิจบริการซื้อและเช่าภาพยนตร์ผ่านระบบออนไลน์ เช่น เน็ตฟลิกซ์ (Netflix) การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีความทันสมัย ตอบสนองความต้องการในหน้าที่ต่าง ๆ ของโทรศัพท์ต่อผู้ใช้บริการ การมีข้อมูลผู้ใช้ในเฟซบุ๊ก (Facebook) และอินสตาแกรม (Instagram) ตัวอย่างเช่น ตัวละครสุชาดาในเรื่องสั้น *Watch from Home* ในระหว่างที่ Work From Home หรือทำงานจากบ้าน สุชาดาผ่อนคลายด้วยการชมภาพยนตร์จากเน็ตฟลิกซ์ (Netflix) แต่แล้วจากการที่สุชาดาคิดจะชมภาพยนตร์ก็เปลี่ยนไปสู่การเฝ้ามองพฤติกรรมของอดีตคนรักหรือศิวิลน์ไปแทน จากพฤติกรรมการใช้บริการเน็ตฟลิกซ์ (Netflix) ของผู้บริโภคอย่างสุชาดาจะเห็นว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคของชนชั้นกลางที่เริ่มปฏิเสธการเข้าไปชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์อีกต่อไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นก่อนหรือหลังการเกิดวิกฤติโรคระบาด เพราะผู้บริโภคในสังคมสมัยใหม่มีความคิดว่าการรับชมความบันเทิงอยู่ในพื้นที่ส่วนตัว

ลักษณะการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันจะปฏิเสธไม่รู้ถึงการสื่อสารบนโลกไร้พรมแดนไม่ได้อีกต่อไปแล้วเพราะระบบการสื่อสารนั้นก้าวไกลพัฒนาจนทำให้ย่อโลกหรือสื่อสารข้ามพรมแดน ตลอดจนคุมชะตากรรมของสังคมหรือโลกโดยผ่านการสื่อสารบนโลกสังคม

ออนไลน์ได้ อย่างเช่นตัวละครมุกับชายแปลกหน้าที่เป็นชาวต่างชาติในเรื่องสั้น *ขอโทษ* ของ อรุณา โควินท์ โดยตัวละครสื่อสารข้ามพรมแดนกับผู้ที่ไม่เคยรู้จักกันในพื้นที่โลกแห่งความจริงกันเลย หรือตัวละครแท็บในเรื่องสั้น *นั่นคือแมงกะพรุนหรือคอมพิวเตอร์ที่ห้อยย้อย* ของ อ้อมแก้ว กัลป์ยาณพงศ์ ที่มีผู้มาขอร้องให้เขาเขียนบทความออนไลน์เกี่ยวกับความไม่ชอบธรรมทางชนชั้นให้กับสื่อแห่งหนึ่ง แท็บใช้ระบบสัมผัสนิ้วผ่านแป้นพิมพ์ที่เชื่อมต่อกับจอคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟน ในการถ่ายทอดความคิดของเขา ยุคโลกาภิวัตน์จึงนำเสนอให้เห็นถึงการถ่ายทอดความคิดเห็นจาก หน้ากระดานมาสู่พื้นที่ออนไลน์และสามารถสื่อสารไปทั่วทุกมุมโลกได้อีกด้วย การแสดงลักษณะ ตัวตนหรือภาพที่แท้จริงของผู้คนที่ใช้ชีวิตในโลกแห่งความจริง จึงอาจไม่สอดคล้องกับตัวตน ที่แสดงออกในโลกเสมือนเหมือนจริงก็เป็นได้

อีกลักษณะหนึ่งของการดำเนินชีวิตในวัฒนธรรมความปกติใหม่นี้ เมื่อโลก ได้ก้าวข้ามไปสู่ความเป็นยุคโลกาภิวัตน์อย่างขีดสุด ความเจริญทางด้านวิทยาการเทคโนโลยี อาจก่อให้เกิดความเจริญและความทุกข์ในเวลาเดียวกัน โลกสามารถเดินทางไปข้างหน้า หรือขณะเดียวกันอาจจะย้อนเวลากลับสู่อดีตได้ เรื่องสั้น *Time Traveler Breakpoint at 2020* ของ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท เป็นเรื่องสั้นเรื่องเดียวที่นำเสนอให้เห็นถึงมิติของการเหลื่อมล้ำเรื่อง เวลาโดยผ่านการทำหน้าที่ของ “ผู้เฝ้า” เรื่องสั้นเรื่องนี้มีลักษณะการสอนผู้อ่านในทางอ้อมว่า อย่าตื่นตระหนกในความหลอนของโรคโควิด-19 เหมือนกับที่โรเนนและฉานก็ไม่ได้แสดงอาการ หวาดกลัวอะไรมากนัก ขณะเดียวกันก็ควรมีสติระลึกรู้และไม่ควรประมาทเหมือนกับที่โรเนนก็ไม่ได้ แสดงอาการประมาทด้วยการเอามือไปสัมผัสใบหน้าหรือส่วนอื่น ๆ อย่างไรก็ตามเรื่องสั้นเรื่องนี้แม้จะ สอดแทรกแก่นเรื่องเกี่ยวกับการที่ตัวละครจะต้องใช้ชีวิตวนเวียนอยู่ใน ค.ศ. 2020 ซึ่งนับว่า เป็นปีที่มนุษยชาติต้องประสบความหายนะจากโรคระบาดที่รุนแรง หากก็มีการแทรกเรื่องความรัก ที่ทำให้ผู้อ่านประทับใจ

5.2.4 ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: วิกฤตโควิด-19 กับการฟื้นฟูสมดุลธรรมชาติ

สังคมไทยก่อนที่โควิด-19 จะเข้ามานั้นภูมิทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติตลอดจนสภาพ ธรรมชาติได้ถูกคนทำลายหรือเข้าไปรบกวนจนเสียหาย ก่อให้เกิดมลพิษต่าง ๆ ทั้งในอากาศ และสภาพแวดล้อม รวมไปถึงการที่ชาวไร่ชาวนาบุกรุกผืนป่าเพื่อนำพื้นที่มาทำการเพาะปลูก มีการนำสัตว์ป่าแปลก ๆ มาประกอบการปรุงอาหารจนอาจเป็นสาเหตุการเกิดโรคโดยเฉพาะพาหะ จากสัตว์มาสู่คน ซึ่งเรื่องสั้นที่ผู้วิจัยศึกษาไม่ได้กล่าวถึงปัญหาของโรคโควิด-19 ที่มาจากสัตว์ หรือการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติส่งผลให้เกิดวัฒนธรรม ความปกติใหม่ หากแต่ชี้ถึงการ

ทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลองหรือทะเล การรบกวนชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์น้ำ และการทำลายสภาพธรรมชาติ จนไม่สามารถปรับความสมดุลของธรรมชาติได้ เมื่อเกิดวิกฤติโรคระบาดขึ้น เปรียบเหมือนกับธรรมชาติลุกขึ้นมาต่อสู้กับคนที่เข้ามารุกราน ดังที่คนได้ถูกภัยธรรมชาติรุกรานกลับคืนบ้าง

ก. ด้านการฟื้นคืนสู่ความสงบของธรรมชาติ

หลังจากที่การแพร่ระบาดของโควิด-19 เข้ามา ภูมิทัศน์ของธรรมชาติปราศจากการถูกรบกวนจากคนก็ย่อมทำให้ธรรมชาติมีการฟื้นฟู ตลอดจนได้ถ่ายทอดความงดงามของธรรมชาติกลับคืนสู่ความสมดุลของธรรมชาติ เหมือนดังที่ วิศุทธิ์ พรนิมิต ผู้เขียนเรื่องสั้นจากภาพเรื่อง *โลมา* ได้ถ่ายทอดการกลับคืนสู่ความงามธรรมชาติของท้องทะเลอีกครั้งหลังจากที่คนได้รุกรานเข้ามาทำลายความสมดุลของธรรมชาติโดยเฉพาะทะเล วิศุทธิ์ถ่ายทอดเรื่องสั้นจากภาพและข้อความกำกับภาพไว้ว่า กล่าวถึงทะเลแห่งหนึ่งมีเด็กผู้หญิงกำลังนั่งอยู่ริมขอบฝั่ง จังหวะนั้นมีโลมาว่ายมาหาเด็กผู้หญิงพร้อมในปากมีขวดพลาสติกเปล่า เด็กผู้หญิงรับขวดพลาสติกพร้อมถามโลมาต่อว่ามีชายหนุ่มผู้หนึ่งได้เผยแพร่ภาพโลมาที่นำขวดพลาสติกมาให้เด็กหญิงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทำให้มีผู้มาชมจำนวนมาก แต่เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 ก็ไม่มีนักท่องเที่ยวมาทำลายธรรมชาติ ทำให้ธรรมชาตินั้นได้พักฟื้นกลับมามีสภาพดังเดิม

ข. ด้านความวิกฤตของอากาศกับภัยเจ็บของโรค

นอกจากสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่ได้กล่าวไปแล้วว่าหลังจากเกิดโรคระบาดรุนแรงจนเข้ามามีผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคน ทำให้มีการปิดเมือง มีการลดใช้พลังงานต่าง ๆ เช่น ลดการทำงานและลดการใช้เครื่องปรับอากาศในสถานที่ประกอบการ บริษัท หน่วยงานต่าง ๆ หรือบางโรงงานก็มีการจำกัดจำนวนปริมาณแรงงาน ลดการขับรถยนต์ส่วนบุคคล ปัจจัยสำคัญต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้เกิดมลพิษทางอากาศ ต่อมาจึงมีการฟื้นฟูธรรมชาติขึ้นดังมีตัวอย่างเรื่องสั้นอย่าง *โลมา* ของ วิศุทธิ์ พรนิมิต ที่นำเสนอประเด็นความคิดเกี่ยวกับการทำลายธรรมชาติสิ่งแวดล้อมดังกล่าวให้เห็น มีการฟื้นฟูธรรมชาติให้กลับคืนสู่ความสะอาดใสของท้องทะเลอีกครั้ง ผู้วิจัยพบว่ามีเรื่องสั้นที่น่าสนใจชวนให้ถกเถียงเรื่องของโรคติดต่ออีกประเภทหนึ่งซึ่งผ่านระบบทางเดินหายใจเช่นกัน แต่ผ่านทาง “กลิ่น” นั่นก็คือเรื่องสั้น *ความไม่ปรากฏ* ของ อารยา ราษฎร์จำเริญสุข เรื่องสั้นเรื่องนี้ผู้เขียนได้สร้างจินตนาการว่า ถ้าโรคที่ติดต่อนั้นไม่ได้มาจากการไอ จามหรือมีเชื้อล่องลอยในอากาศ แต่มาจากการสูดดมกลิ่นผ่านทางจมูกก็อาจสัมผัสกับเชื้อที่แพร่ระบาดได้เช่นกัน

ผู้เขียนเรื่องสั้นนำเสนอว่า “กลืน” คือ พาหะของโรคระบาดก็อาจเป็นปัญหาส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นมาจากปัญหาสภาพแวดล้อมก็เป็นได้ เรื่องสั้นเรื่องนี้จึงชี้ให้เห็นปัญหาของโรคติดต่อในอีกด้านหนึ่งว่า ขณะที่เรากำลังตื่นกลัวตื่นตระหนกกับโรคโควิด-19 ที่มีโอกาสสัมผัสเชื้อจากผู้ที่มีเชื้อผ่านจากทางเดินหายใจ แต่เราก็กังขามไปว่ามลพิษอีกด้านหนึ่งที่น่าจะทำให้เป็นโรคติดต่อได้ก็คือ การสัมผัสถูกกลืน ทั้งนี้ผู้เขียนเรื่องสั้นได้แนะนำวิธีป้องกัน คือ “วิธีป้องกันการติดเชื้อคือปิดกั้นการได้กลืน แยกห่างจากกัน ใส่หน้ากากปิดจมูกจากการสูดกลืน ปิดปากจากการเผยกลืน หากเป็นไปได้แนะนำให้หั่นกลืน” (อารยา ราชวรเจ้าเจริญสุข, 2563, น. 199) สังเกตได้ว่าวิธีการป้องกัน “กลืน” ที่ผู้เขียนกล่าวถึงเป็นแนวทางเดียวกับการป้องกันการสัมผัสโรคโควิด-19 นั่นก็คือการสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าเพื่อปกป้องหรือหลีกเลี่ยงจากการสูดกลืนซึ่งจะมีผลต่อร่างกายคือหายใจไม่ออกนำไปสู่ความตายในที่สุด

จากที่ผู้วิจัยกล่าวมานี้จะเห็นว่านักเขียนได้นำเสนอเรื่องสั้นและเรื่องเล่าจากภาพที่มีเนื้อหากล่าวถึงวัฒนธรรมความปกติใหม่อันเป็นกรอบความคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตรูปแบบวิถีปกติใหม่ในการดำรงชีวิตของคนในสังคมเมืองยุคโควิด-19 ซึ่งความน่าสนใจคือข้อมูลที่ศึกษาจะนำเสนอสภาพของการดำเนินชีวิตในช่วงที่วัฒนธรรมความปกติใหม่กำลังจะเกิดขึ้นและเกิดขึ้นแล้วในช่วงที่โรคโควิด-19 กำลังระบาดระลอกแรกก่อนที่รัฐจะมีการผ่อนปรนมาตรการต่าง ๆ ให้การดำเนินชีวิตของคนกลับมาเป็นปกติสุข การใช้ชีวิตแบบใหม่ตามวัฒนธรรมความปกติใหม่นี้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตที่เราเคยปฏิบัติกันมาแต่เดิม เพียงแต่อาจมีหลักปฏิบัติตนใหม่ ๆ ที่ต้องปรับตัวให้เกิดความคุ้นเคย ในที่สุดกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตไป แม้ตัวละครในเรื่องสั้นบางเรื่องหรือเนื้อหาของเรื่องสั้นบางเรื่องจะนำเสนอถึงภาพคู่ตรงข้ามของวัฒนธรรมความปกติใหม่ แต่ท้ายที่สุดแล้วก็ไม่อาจปฏิเสธความคิดเรื่องของวัฒนธรรมความปกติใหม่ที่เข้ามามีผลต่อการดำเนินชีวิตของเราได้ท่ามกลางวิกฤตโรคระบาดที่รุนแรงอย่างโควิด-19 ทั้งโลกของเรื่องสั้นและโลกของความเป็นจริง

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

6.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมความปกติใหม่หรือ New Normal คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากที่เคยปฏิบัติกันมา เช่น การมีความระมัดระวังหรือมีการใช้ชีวิตอย่างมีสติ มีระยะห่างทางสังคม มีการสวมใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าเพื่อป้องกันการสัมผัสเชื้อโรค วัฒนธรรมความปกติใหม่ประกอบด้วยวิถีชีวิตที่ครอบคลุมพฤติกรรมการใช้ชีวิตทั้งหมด

5 ด้าน คือ ด้านสาธารณสุข ด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านความบันเทิงมหรสพ และด้านธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมความปกติใหม่ที่เกิดขึ้นทั้ง 5 ด้านนี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตทำให้ชีวิตของผู้คนในสังคมไทยรวมไปถึงสังคมโลกต้องมีการปรับเปลี่ยนแบบแผนการใช้ชีวิตเพื่อป้องกันจากการสัมผัสเชื้อโรคโควิด-19 และอยู่ร่วมกับโรคนี้ได้ แต่การนำเสนอในเรื่องสั้นของนักเขียนในหนังสือรวมเรื่องสั้นเฉพาะกิจ *สถาน ณ กาลไม่ปกติ* มีการนำเสนอเพียงด้านสาธารณสุข ด้านธุรกิจ ด้านความบันเทิงมหรสพและด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

ด้านการนำเสนอภาพแทนความเป็นวัฒนธรรมความปกติใหม่ในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัยพบว่า นักเขียนได้ถ่ายทอดนับตั้งแต่การเล่าถึงการล็อกดาวน์ เคอร์ฟิวในช่วงที่กำลังเกิดโรคระบาดโควิด-19 จนมาถึงการปฏิบัติตามแบบแผนของวัฒนธรรมความปกติใหม่ดังที่รัฐและสาธารณสุขได้ประกาศออกมา ผู้วิจัยพบว่า เรื่องสั้น 10 เรื่องและเรื่องสั้นจากภาพอีก 2 เรื่องนำเสนอถึงภาพแทนการใช้ชีวิตของตัวละครในเรื่องสั้นที่ต้องเผชิญกับวิกฤติโรคระบาดและยอมรับการปฏิบัติตามมาตรการการล็อกดาวน์เคอร์ฟิว และวัฒนธรรมความปกติใหม่อย่างเต็มใจหรืออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การนำเสนอวิถีชีวิตในความปกติใหม่ของตัวละครผ่านเรื่องสั้นต่าง ๆ สอดรับกับทัศนคติของนักเขียนบางคนในหนังสือรวมเรื่องสั้นเล่มนี้ที่มองว่า วัฒนธรรมความปกติใหม่นั้นแม้จะเป็นมาตรการป้องกันเพื่อดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากโรค รวมไปถึงสามารถใช้ชีวิตตามแบบที่เคยปฏิบัติกันมา เพียงแต่ต้องมีข้อปฏิบัติที่ควรปฏิบัติมากขึ้น และการใช้ชีวิตที่เข้าหาสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการทำงาน การติดต่อสาร หากแต่ทัศนคติของนักเขียนก็กลับมองว่าวัฒนธรรมความปกติใหม่ในอีกด้านหนึ่งอาจจะเป็นการควบคุมเรื่องร่างกายและการใช้ชีวิตของประชาชน โดยผู้ที่เฝ้ามองการควบคุมระเบียบวินัยนี้คือรัฐและหน่วยงานสาธารณสุข มีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้ ทุกคนต้องปฏิบัติเหมือนกันเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการจัดระเบียบวินัยทางร่างกายและการดำเนินชีวิต

ด้านมาตรการสาธารณสุขกับวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมเมือง พบว่านักเขียนได้ถ่ายทอดความเป็นสังคมเมืองในบรรยากาศที่เกิดวิกฤติโรคระบาดหลากหลายลักษณะ นอกจากกล่าวถึงมาตรการการล็อกดาวน์ เคอร์ฟิวเพื่อให้ประชาชนอยู่แต่ในเคหสถาน ป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อรวมไปถึงส่งเสริมนโยบาย “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” ให้ประชาชนปฏิบัติตาม รวมทั้งการกล่าวถึงการปฏิบัติตามแบบวิถีชีวิตใหม่ เรื่องสั้นที่นำมาศึกษาได้นำเสนอภาพแห่งความน่าสลดหดหู่ใจของชีวิตคนในสังคมเมืองที่ต้องเผชิญกับสภาพความกดดัน ความกลัว ความท้อแท้ สิ้นหวัง ความหลอน ความหวาดระแวงเรื่องสุขอนามัย ตลอดจนการอยู่อย่างโดดเดี่ยวอันมาจากสภาพของ

สังคมเมืองที่อยู่กันอย่างแบบปัจเจกบุคคล นอกจากนี้เรื่องสัณยังได้นำเสนอภาพลักษณะการทำงานอย่างที่เราเรียกว่า Work From Home หรือการทำงานจากบ้านที่เป็นเพียงวิธีการ หากในความจริงตัวละครกลับใช้ Work From Home หรือการทำงานจากบ้านเป็นการทำกิจกรรมอย่างอื่นแทน ซึ่งดูย้อนแย้งกับความหมายของหลักการทำงานจากบ้านตามที่รัฐออกมาตรการให้ทำงานที่บ้านเพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสเชื้อโรค

ด้านธุรกิจจะเห็นว่าเรื่องสั้นที่นักเขียนได้นำเสนอจะกล่าวถึงสังคมเมืองที่อยู่ภายใต้การขับเคลื่อนของสังคมแบบทุนนิยมและบริโภคนิยม โดยเนื้อหาของเรื่องสั้นมุ่งกล่าวถึงความเป็นสังคมธุรกิจแบบทุนนิยมที่มุ่งเน้นกำไร ผลประโยชน์ รายได้ ค่าตอบแทนที่นายจ้างจะได้จากแรงงาน แต่เมื่อเกิดโควิด-19 ก็กลับปราศจากการช่วยเหลือและเยียวยากลุ่มผู้ใช้แรงงานจากนายจ้างรวมทั้งรัฐ เรื่องสั้นบางเรื่องได้นำเสนอถึงความท้อแท้สิ้นหวัง การไม่รู้ชะตากรรมของวันพรุ่งนี้ของตัวละครขณะที่ตัวละครบางตัวประสบความพ่ายแพ้ในระบบสังคมทุนนิยมก็มีการทำอัตวินิบาตกรรมเพื่อหลุดพ้นจากความล้มเหลวของชีวิต และตัวละครบางตัวก็ใช้เหตุการณ์ของโควิด-19 ครั้งนี้ทบทวนความทรงจำที่หายไปจากชีวิต นอกจากจะนำเสนอภาพที่น่าสลดหดหู่ที่ตัวละครซึ่งเป็นภาพแทนชีวิตคนที่อาจจะยังไม่สามารถปรับชีวิตเข้ากับมาตรฐานการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ได้แล้ว ยังมีตัวละครบางตัวที่ใช้วิกฤติเป็นโอกาสโดยเฉพาะธุรกิจด้านการขายออนไลน์โดยใช้ที่บ้านเป็นสำนักงาน สอดคล้องการดำเนินชีวิตแบบวัฒนธรรมความปกติใหม่ที่ให้ทำงานจากบ้าน

ด้านวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่ปรากฏในสังคมไทยช่วงเวลาที่วัฒนธรรมความปกติใหม่เข้ามามีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตนั้น จากภาพแทนตัวละครในเรื่องสั้นที่ศึกษาได้นำเสนอให้เห็นถึงความแพร่หลายในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อตอบโต้ภัยในการดำเนินชีวิตระหว่างการสื่อสารกับการทำงานจากบ้าน แต่พฤติกรรมของตัวละครที่นำเสนอกลับตรงกันข้ามกับรูปแบบวิถีชีวิตปกติใหม่ เพราะนอกจากจะใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการผ่อนคลายแทนการทำงานจากบ้านแล้ว ยังใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าไปล่วงล้ำความเป็นพื้นที่ส่วนตัวของผู้อื่นและซ่อนเร้นอารมณ์ความปรารถนาทางเพศวิถีด้วย ในอีกด้านหนึ่งเรื่องสั้นได้นำเสนอให้เห็นว่า การตอบสนองการดำเนินชีวิตของคนสมัยใหม่ก่อนการเข้ามาของโควิด-19 และการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมความปกติใหม่ก็มักชมภาพยนตร์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตอยู่แล้ว เมื่อเกิดวิกฤติโรคระบาดขึ้น ตามนโยบายของรัฐเรื่อง “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” ทำให้การบริโภคความบันเทิงจากสื่อดิจิทัลจึงมีมากขึ้นตามลำดับ สอดรับกับสังคมธุรกิจที่เน้นเรื่องความบันเทิงและมหรสพ ทำให้สังคมหลังความปกติใหม่ธุรกิจประเภทความบันเทิงและมหรสพผ่านสื่อดิจิทัลน่าจะมีช่องทางและบริษัทที่ดำเนินธุรกิจประเภทนี้

เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้วิวัฒนาการความก้าวหน้าของเทคโนโลยียุคโลกาภิวัตน์ก็มีการตอบโจทย์คนในสังคมสมัยใหม่เกี่ยวกับการเดินทางข้ามกาลเวลา ในทัศนะของนักเขียนมองว่าแม้ในอนาคตวิทยาการจะก้าวไกลสามารถเดินทางข้ามกาลเวลา แต่เหตุการณ์ในปี ค.ศ.2020 เกี่ยวกับวิกฤติโรคระบาดที่รุนแรงอย่างโควิด-19 รวมทั้งการดำเนินชีวิตตามแบบวิถีปกติใหม่ก็ยังคงฉายภาพซ้ำผ่านในเวลาช่วงปีดังกล่าวเมื่อมีผู้มาเยี่ยมเยือน

ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะเห็นว่าปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติอย่างมากมายมีทั้ง การทำลายธรรมชาติและรุกรานธรรมชาติ จึงทำให้สภาพแวดล้อมของธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงรวมไปถึง ทำให้ธรรมชาติเสียสมดุล แม้แต่เรื่องของอากาศก็เกิดความผิดปกติ ดังนั้นเมื่อเกิดโควิด-19 กิจกรรมของคนที่กระทำในชีวิตประจำวันก็จำเป็นต้องยุติจึงทำให้ธรรมชาติมีการฟื้นฟูกลับสู่ความเป็นปกติของธรรมชาติที่เคยเป็นมา เรื่องสั้นที่เป็นข้อมูลศึกษาได้กล่าวถึงปัญหาของการทำลายธรรมชาติไว้ 2 ประการใหญ่ ๆ คือ ประการที่ 1 การทำลายภูมิทัศน์ธรรมชาติด้วยการทิ้งขยะ ประการที่ 2 คือ เรื่องการสร้างมลพิษทางอากาศซึ่งอาจเป็นสาเหตุของการทำให้เกิดโรคระบาดรุนแรงในเรื่องของอากาศผ่านทางกลิ่น หลังเกิดโควิด-19 สภาพธรรมชาติกลับคืนสู่ความสมบูรณ์อีกครั้ง ซึ่งเรื่องสั้นบางเรื่องนำเสนอว่าหลังการหยุดทำลายและรุกรานธรรมชาติธรรมชาติก็กลับคืนสู่สภาวะปกติจนอาจจะนำไปสู่เมืองสีเขียวตามระบบนิเวศวิทยาอีกครั้ง เช่นเดียวกับปัญหามลพิษทางอากาศ เมื่อคนยุติการเผาผลาญเชื้อเพลิง ยุติการประกอบกิจกรรมที่ต้องมีผลกระทบต่ออากาศ ก็ ทำให้อากาศกลับมาสดชื่นอีกครั้ง

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมความปกติใหม่ในสังคม: กรณีศึกษาจากเรื่องสั้นไทยร่วมสมัย” มีผลที่ต้องอภิปรายอยู่ 2 ประเด็นคือ

ประเด็นที่ 1 วัฒนธรรมความปกติใหม่ คือ แบบแผนการดำเนินชีวิตในรูปแบบที่ผู้คนในสังคมมีความคุ้นเคย ต่อมาเมื่อมีผลกระทบอะไรบางอย่างที่ทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตที่เราคุ้นเคยต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตที่เราคุ้นเคยให้กลับมีมาตรฐานมากขึ้น เพื่อรองรับผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม วัฒนธรรมความปกติใหม่ในความหมายการรับรู้ทั่วไป คือ แนวทางการดำเนินชีวิตที่ต้องปรับให้เข้ากับการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ ซึ่งเป็นหลักการในการปฏิบัติตนของคนในสังคมที่ต้องเผชิญกับโรคระบาดที่รุนแรง หากในความเป็นจริงการดำเนินชีวิตของคนในสังคมอาจจะมีการต่อต้านหรือไม่ปฏิบัติตามหรือมีความห่อหุ้มในการปฏิบัติ ดังนั้นเรื่องสั้นที่ศึกษาจึงเป็นภาพแทนตัวอย่างหนึ่งของการใช้ชีวิตที่ประมวลเอาลักษณะของ

วัฒนธรรมความปกติใหม่ที่ปรากฏในสังคมมาถ่ายทอด ซึ่งนักเขียนก็ได้ตั้งข้อสังเกตว่าวัฒนธรรมความปกติใหม่อาจจะเป็นการจัดระเบียบวินัยการใช้ชีวิตที่รัฐและหน่วยงานสาธารณสุขได้กำหนดเพื่อควบคุมวินัยชีวิตของคนให้เกิดความเชื่อ ทำให้ทุกคนมีความเชื่อว่าทำตามวิถีชีวิตปกติใหม่เพื่อให้อยู่รอดปลอดภัยและสามารถอยู่ร่วมกับโรคระบาดนี้ แต่ในเรื่องสั้นก็มีตัวละครบางตัวที่ปฏิบัติตามวัฒนธรรมความปกติใหม่โดยไม่ฝ่าฝืนหรือขัดแย้ง ผลของการนำเสนอเรื่องสั้นที่มีการนำเสนอภาพคู่ตรงข้ามนี้จึงทำให้ได้ข้อคิดที่น่าสนใจและชวนให้เข้าไปสู่การอภิปรายในวงกว้างต่อไป

ประเด็นที่ 2 ด้านการนำเสนอวัฒนธรรมความปกติใหม่ในเรื่องสั้นที่นำมาศึกษา สังเกตได้นักเขียนเรื่องสั้นไม่ได้นำวัฒนธรรมความปกติใหม่ด้านการศึกษามาเป็นฉากของเรื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเขียนเรื่องสั้นมุ่งนำเสนอภาพของสังคมเมืองโดยเฉพาะชีวิตของคนชั้นกลางและชนชั้นผู้ใช้แรงงานที่ต้องดำเนินชีวิตในสังคมระบบทุนนิยมและวัฒนธรรมบริโภคนิยมมากกว่าจะกล่าววัฒนธรรมความปกติใหม่ด้านการศึกษา อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมความปกติใหม่ด้านการศึกษาก็อาจมีความไม่แตกต่างจากวัฒนธรรม ความปกติด้านความบันเทิงและมหรสพ คือ การศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวการเรียนการสอนจากการสอนและบรรยายในชั้นเรียนผ่านการออนไลน์บนสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ผ่านช่องทางยูทูบ (YouTube) ช่องทีวีดาวเทียม เว็บไซต์ ฯลฯ เช่นเดียวกับกระบวนการด้านความบันเทิงและมหรสพก็นำเสนอผ่านช่องทางและสื่อดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สนใจสามารถไปศึกษาหรือขยายแนวทางการศึกษาต่อได้ในประเด็นรูปแบบและลักษณะของเรื่องสั้น กลวิธีการสร้างเรื่องของหนังสือรวมเรื่องสั้นเล่มนี้
2. ผู้สนใจสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสั้นเล่มนี้ไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลวรรณกรรมเรื่องอื่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตแบบวิถีปกติใหม่เพื่อหาลักษณะร่วมหรือภาพรวมของการใช้ชีวิตในรูปแบบวัฒนธรรมความปกติใหม่ก็จะได้ภาพต่อที่สมบูรณ์ของวัฒนธรรมความปกติใหม่ในสังคมไทยโดยผ่านพื้นที่ของวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นได้
3. ผู้สนใจอาจศึกษาต่อบทความวิจัยนี้ได้ว่าหลังการแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ก็ยังมีการระบาดอีกหลายครั้ง อาจจะมีเรื่องสั้นหรือวรรณกรรมที่นำเสนอถึงผลกระทบที่ได้จากวิกฤติครั้งนี้ออกมาอีก โดยศึกษาถึงการตั้งรับหรือการป้องกันอาจมีแนวทางที่ชัดเจนมากขึ้นก็ได้

รายการเอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา ขำยัง. (2552). *วิถีเมืองในงานเขียนของปราบดา หยุ่น*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เก่งกิจ กิติเรียงลาภ. (2561). เศรษฐกิจและแรงงาน. ใน *วสันต์ ปัญญาแก้ว (บรรณาธิการ), ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2563). *กระชากเปลี่ยนอนาคต : วิเคราะห์ปฏิวัติโควิด*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสพับลิชชิ่ง.
- ชาติชาย มุกสง. (2563). *จากปีศาจสู่เชื้อโรค : ประวัติศาสตร์การแพทย์กับโรคระบาดในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ชุดิมา ประกาศวุฒิสาร. (2556). บ้านผีสิง : การหลอกหลอนกับความรุนแรงทางเพศในพรงสนธยา. *วารสารอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 42 (1), 61-105.
- ทวีศักดิ์ เผือกสม. (2550). *การแพทย์สมัยใหม่ในสังคมไทย เชื้อโรค ร่างกาย และรัฐเวชกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2558). *ปฏิวัติบริโภค: จากสิ่งของฟุ่มเฟือยมาสู่สิ่งจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- นำชัย ชิววิวรรณ. (2563). *COVID-19 โรคระบาดแห่งศตวรรษ*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2560). *มโนทัศน์วัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฝ่ายวิชาการสถาพรบุ๊คส์. (2563). *COVID-19 รู้ทันป้องกันได้*. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.
- ไพโรจน์ คงทวีศักดิ์. (2552). *เมืองโลก การบริโภค การต่อรอง สังคมวิทยาเมืองฉบับร่วมสมัย*. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพโรจน์ คงทวีศักดิ์. (2560). *วิถีชีวิตสังคมเมืองและโลกาภิวัตน์. ในวสันต์ ปัญญาแก้ว (บรรณาธิการ), โลกสมัยใหม่ในชีวิตประจำวัน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฟูลเชอร์, เจมส์. (2563). *ทุนนิยม ความรู้ฉบับพกพา* (ปกรณ เลิศเสถียรชัย, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: บุ๊คสเคป.

- ฟูโกต์, มิเชล. (2547). *ร่างกายภายใต้การบงการ* (ทองกร โภคธรรม, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: มูลินีเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2566). *พจนานุกรมศัพท์นิเทศศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสภา.
- ศูนย์ข้อมูลมติชน. (2564). *มติชนบันทึกประเทศไทย ปี 2563*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สถาน ฦ กาลไม้ปกติ. (2563). กรุงเทพฯ: เดย์ โพเอทส์.
- สายพิน สุพุทธมงคล. (2545). *คุกกักับคน: อำนาจและการต่อต้านขั้วขึ้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2559). *อ่านเมือง เรื่องคนกรุง*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริชัย หวันแก้ว. (2560). *เผชิญหน้าโลกาภิวัตน์ทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- อนุমানราชธน, พระยา. (2515). *วัฒนธรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- อัฐพล ส่งแสง. (2545). *ภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นไทยระหว่างพุทธศักราช 2538-2542*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2553). *ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม การทะลุกรอบและกับดักของความคิดแบบคู่ตรงกันข้าม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : อมรินทร์
- อารียา หุตินทะ. (2539). *ภาพลักษณ์สังคมเมืองในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัยระหว่างพุทธศักราช 2534-2536*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.